

УДК: 616.24-002.5 (477.84)

ХІМІОРЕЗИСТЕНТНИЙ ТУБЕРКУЛЬОЗ У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

М.О. Винничук, М.С. Творко, Н.І. Ткачук, А.Р. Малярчук
ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім.

І.Я. Горбачевського МОЗ України»

nik_4779@mail.ru

З кінця ХХ століття в Україні склалася вкрай загрозлива ситуація з туберкульозу, який став глобальною небезпекою. Вона погіршується ще й тим, що у понад 1/3 хворих захворювання викликають резистентні до хіміопрепаратів варіанти збудників.

Тому метою роботи було вивчити частоту розповсюдження стійких до антимікобактеріальних препаратів збудників туберкульозу.

Для досягнення мети за методом абсолютних концентрацій перевірено чутливість ізолюваних від хворих *M. tuberculosis* до антимікобактеріальних препаратів першого ряду – ізоніазиду, рифампіцину, стрептоміцину, етамбутолу. Дослідження проводилося протягом 2007-2011 років. За цей час стійкі до антимікобактеріальних препаратів штами *M. tuberculosis* були ізолювані від 960 хворих із різним формами туберкульозу, зокрема, 445 осіб із вперше виявленим туберкульозом, 126 хворих із рецидивами туберкульозу та 389 пацієнтів із іншими випадками повторного лікування.

Проведений аналіз показав, що від понад 1/3 хворих із тих, хто захворів вперше, були виділені мікобактерії, стійкі до антимікобактеріальних препаратів, причому, в 2010 р. частка таких штамів була на 12,9 % вище порівняно з 2007 р. Частка стійких до антимікобактеріальних препаратів збудників, ізолюваних від хворих із рецидивами, була в 1,3- 1,5 рази вищою. Особливо ця тенденція була помітна в 2007 р. Серед бактерій, ізолюваних від хворих з іншими випадками повторного лікування частка стійких штамів коливалася в межах 65,3 % (2009 р.) –77,0 % (2007 р.)

Частка штамів з монорезистентністю до антимікобактеріальних препаратів була неоднаковою в різні роки дослідження. Так, резистентність до

стрептоміцину у 2010 р. зросла в 2,3 рази порівняно з 2007 р. і майже в 4 рази порівняно з 2009 р. Число збудників стійких до рифампіцину у 2009 році було в 11,8 рази більшим, ніж 2007 р. Однак у 2010 р. резистентність до цього препарату зменшилася в 11 разів. Частка стійких до етамбутолу штамів у 2007 р. була невисокою – 0,3 %, але в 2010 р. їх число збільшилося в 4 рази. У той же час спостерігалася тенденція до зменшення частки стійких до ізоніазиду мікобактерій: у 2010 р. їх було на 46,5 % менше порівняно з 2007 р.

Таким чином, протягом 2007-2010 рр. спостерігалися різнонаправлені зміни частоти появи варіантів збудників туберкульозу, стійких до антимікобактеріальних препаратів. Вона залишалася практично на одному рівні в осіб, що захворіли вперше та дещо зменшувалася у хворих із рецидивами. Найбільшу кількість резистентних форм *M. tuberculosis* спостерігали в 2010 р. до стрептоміцину та ізоніазиду, а до рифампіцину – в 2008-2009 рр.